

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

доц. Ярослав РЕДЬКВА

«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ

Освітньо-професійна
програма

«Українська мова та література»

Спеціальність
література»

A4 Середня освіта «українська мова і

Галузь знань

A Освіта

Рівень вищої освіти

другий магістерський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

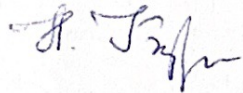
Чернівці – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукового дослідження» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література».

Розробник: Руснак Наталія Олександрівна, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

Викладач: Руснак Наталія Олександрівна, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

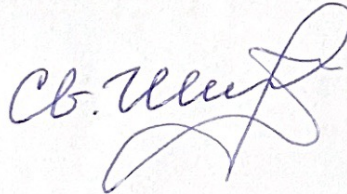
Погоджено з гарантом ОП

Наталія КОЛЕСНИК

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова методичної ради

Алла АНТОФІЙЧУК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

доц. Ярослав РЕДЬКВА

«31» серпня 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Освітньо-професійна
програма

«Українська мова та література»

Спеціальність
література»

A4 Середня освіта «українська мова і

Галузь знань

A Освіта

Рівень вищої освіти

другий магістерський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукового дослідження» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література».

Розробник: Руснак Наталія Олександрівна, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

Викладач: Руснак Наталія Олександрівна, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

Погоджено з гарантом ОП

Наталія КОЛЕСНИК

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова методичної ради

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета навчальної дисципліни «Методологія та організація наукового дослідження» – ознайомити аспірантів з науковими парадигмами сучасних мовознавчих досліджень, методами лінгвістичного аналізу, сформувати у здобувачів третього рівня освіти цілісне сприйняття алгоритмів лінгвістичного дослідження, допомогти студентам осмислити поетапність лінгвістичної розвідки, підкреслити роль наукової літератури як теоретичної основи аналізу, академічної доброчесності у підготовці наукового продукту, ознайомити їх з підходами до обробки фактичного матеріалу.

Перереквізити. Вступ до мовознавство. Основи лінгвістичних досліджень. Сучасна українська літературна мова. Історія літературної мови. Стилїстика української літературної мови.

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукового дослідження» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні компетентності:

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПР-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР-8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філології.

ПР-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації

ПР-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПР-16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує

оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	Семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	5	10	3	90	10	12			66	2	Залік
Заочна	5	10	3	90	2	2			84	2	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		
1		
Теми лекційних занять	Цілісність, системність та поетапність наукових досліджень	
Тема 1.	Підготовчі процедури до написання наукової роботи	2
Тема 2.	Структурація наукової роботи	2
Теми лекційних занять	Методи і прийоми аналізу у різних парадигмах лінгвістичних досліджень	
Тема 1.	Методологія як наукова дисципліна	2
Тема 2.	Напрями лінгвістичних досліджень.	2
Тема 3	Загальнонаукові та спеціальні методи лінгвістичних досліджень.	2
<i>Разом</i>		10

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми

Теми	
1.1	Процедури написання наукової розвідки (2 год.) План 1. Специфіка наукових досліджень. 2. Особливість лінгвістичних розвідок. 3. Вибір теми дослідження. 3.1. Актуальність дослідження. 3.2. Новизна дослідження. 3.3. Наукова значимість дослідження. 3.4. Практичне застосування наукової розвідки. 4. Фактичний матеріал – емпірична база аналізу. 5. Наукова література – теоретичне основа дослідження. 5.1. Академічна доброчесність у науковій роботі.
1.2	Структурація наукової роботи (2 год.) План 1. Тричасна будова наукової роботи. Обсяг наукової роботи. 2. Вимоги до вступної частини наукової розвідки: актуальність, мета і завдання, об'єкт і предмет аналізу, методи дослідження, новизна, наукова значимість, практичне застосування наукової роботи. 3. Перший розділ наукової роботи – теоретичний. Академічна доброчесність у теоретичній основі дослідження. 4. Прикладний характер дослідження. Вимоги до аналізу ілюстративного матеріалу: логічність, послідовність, системність. 4.1. Багатовимірність та багатовекторність лінгвістичних класифікацій. 5. Методична компонента лінгвістичної розвідки. 6. Вимоги до висновкових положень. 7. Значення додатків у науковій роботі.
2.1.	Методологія як наукова дисципліна (2 год.) План 1. Методологія – наука про способи пізнання. Методологія як складник загального мовознавства. 2. Багатозначність терміна методологія. 3. 4 типи методології: феноменологічна, емпірично-позитивістська, раціоналістська, функціоналістська. 4. Поняття про методи (методики) і прийоми досліджень. 5. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. 6. Поняття про науку методика викладання української мови.
2.2	Напрями лінгвістичних досліджень (2 год.) План 1. Поняття про наукову парадигму. 2. Типи наукових парадигм за П.Серіо. 2.1. Генетична (порівняльно-історична) наукова парадигма.

	2.2.Таксономічна (системно-структурна) наукова парадигма. 2.3.Прагматична (комунікативно-функційна) наукова парадигма. 2.4.Когнітивна наукова парадигма. 3. Пріоритетні наукові підходи до висвітлення мовних явищ: культурологічний, текстоцентричний, дискурсивний та ін. 4. Синергетична наукова парадигма. 4.1. Міждисциплінарна основа лінгвістичних досліджень.
2.3	Загальнонаукові та спеціальні методи лінгвістичних досліджень (2 год.) План 1.Загальнонаукові методи дослідження: аналіз і синтез; індукція і дедукція; порівняння; експеримент; моделювання тощо. 1.1. Метод спостереження. 2.Лінгвістичні методи аналізу. 2.1. Порівняльно-історичний метод. 2.1.2. Зіставний метод. 2.2. Структурні методик: опозиційного аналізу, дистрибутивного аналізу, трансформаційного аналізу, компонентного аналізу тощо. 2.3. Описовий метод. Дискусії навколо описового методу. 2.3.1. Процедури описового методу: інвентаризація (виділення одиниць аналізу); сегментація (виділення менших одиниць аналізу)4 таксономія (класифікації одиниць аналізу); інтерпретація (вияв ознак груп таксономії). 2.3.2. Поняття про інваріант та варіант. 2.4. Функційний метод аналізу. 2.5.Метод лінгвістичного моделювання. 2.6. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи дослідження. 2.7. Метод лінгвістичної географії (у діалектології). 2.8. Квантитативні методи аналізу. Застосування математичних методів у мовознавстві.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ Теми	Назва теми
1.1	Процедури написання наукової розвідки (2 год.) План 1.Специфіка наукових досліджень. 2.Особливості лінгвістичних розвідок. 3.Вибір теми дослідження. 3. 1.Актуальність дослідження. 3.2. Новизна дослідження. 3.3. Наукова значимість дослідження.

	.3.4. Практичне застосування наукової розвідки. . 4. Фактичний матеріал – емпірична база аналізу. .5. Наукова література – теоретичне основа дослідження. .5.1. Академічна доброчесність у науковій роботі.
1.2	Структурація наукової роботи (2 год.) План .1. Тричасна будова наукової роботи. Обсяг наукової роботи. .2.Вимоги до вступної частини наукової розвідки: актуальність, мета і завдання, об’єкт і предмет аналізу, методи дослідження, новизна, наукова значимість, практичне застосування наукової роботи. .3. Перший розділ наукової роботи – теоретичний. Академічна доброчесність у теоретичній основі дослідження. . 4. Прикладний характер дослідження. Вимоги до аналізу ілюстративного матеріалу: логічність, послідовність, системність. .4.1. Багатовимірність та багатовекторність лінгвістичних класифікацій. .5. Методична компонента лінгвістичної розвідки. .6. Вимоги до висновкових положень. .7. Значення додатків у науковій роботі. .
2.1.	Методологія як наукова дисципліна (2 год.) План 1. Методологія – наука про способи пізнання. Методологія як складник загального мовознавства. 2.Багатозначність терміна методологія. 3.4 типи методології: феноменологічна, емпірично-позитивістська, раціоналістська, функціоналістська. 4. Поняття про методи (методики) і прийоми досліджень. 5. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. 6. Поняття про науку методика викладання української мови. .
2.2	Напрями лінгвістичних досліджень (2 год.) План 1. Поняття про наукову парадигму. 2. Типи наукових парадигм за П.Серіо. 2.1.Генетична (порівняльно-історична) наукова парадигма. 2.2.Таксономічна (системно-структурна) наукова парадигма. 2.3.Прагматична (комунікативно-функційна) наукова парадигма. 2.4.Когнітивна наукова парадигма. 3. Пріоритетні наукові підходи до висвітлення мовних явищ: культурологічний, текстоцентричний, дискурсивний та ін. 4. Синергетична наукова парадигма. 4.1. Міждисциплінарна основа лінгвістичних досліджень.

2.3	Загальнонаукові та спеціальні методи лінгвістичних досліджень (4 год.) План .1. Загальнонаукові методи дослідження: аналіз і синтез; індукція і дедукція; порівняння; експеримент; моделювання тощо. .1.1. Метод спостереження. .2. Лінгвістичні методи аналізу. .2.1. Порівняльно-історичний метод. .2.1.2. Зіставний метод. .2.2. Структурні методики: опозиційного аналізу, дистрибутивного аналізу, трансформаційного аналізу, компонентного аналізу тощо. .2.3. Описовий метод. Дискусії навколо описового методу. .2.3.1. Процедури описового методу: інвентаризація (виділення одиниць аналізу); сегментація (виділення менших одиниць аналізу)4 таксономія (класифікації одиниць аналізу); інтерпретація (вияв ознак груп таксономії). .2.3.2. Поняття про інваріант та варіант. .2.4. Функційний метод аналізу. .2.5. Метод лінгвістичного моделювання. .2.6. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи дослідження. .2.7. Метод лінгвістичної географії (у діалектології). .2.8. Квантитативні методи аналізу. Застосування математичних методів у мовознавстві. .

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітньої компоненти «Методологія та методика філологічних досліджень» складається з різних видів:

- 1) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 2) робота з науковою літературою;
- 3) самостійне поглиблене опрацювання тем освітньої компоненти згідно з навчально-тематичним планом.

№ Теми	Назва теми
1.1 4.5 год.	Значення методології в наукових дослідженнях
1.2 4.5.г од	Збір та упорядкування емпіричного матеріалу.

1.3 4.5 год.	Епістеміологія та наукова парадигма дослідження: зіставлення термінологічних понять.
1.4 4.5. год.	Системність лінгвістичних досліджень. Системний характер мови. Системні відношення в мові: парадигматичні, синтагматичні. Епідегматичні.
1.5 4.5 год.	Зовнішні та внутрішні причини мовних змін. Синхронія та діяхронія.
2.2 4.5 год.	Семіотичний характер мовних одиниць
2.3 4.5 год.	Мова і мислення. Роль мови у пізнанні.
2.4. 4.5. год.	Мова і мовлення як вияв абстрактного і конкретного. Порівняльна характеристика понять.
2.5 4.5 год	Пріоритетні напрями сучасних мовознавчих досліджень.
2.6 4.5 год.	Зіставний метод дослідження. Генетична класифікація мов.
2.7 4.5 год.	Типологічна класифікація мов. Становлення порівняльно-історичного мовознавства.
2.8 4.5 год.	Місце мовознавства в системі наук. методи дослідження мови.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ словесний метод (дискусія);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;

Освітні технології:

- ✓ технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письмо), формують комунікативні уміння;

✓ комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркове опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)														Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2										40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Критерії підсумкового оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «відмінно» («А») отримують аспіранти, які набрали загальну суму балів 90–100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

- виявили поглиблене розуміння актуальних проблем методології як наукової дисципліни;

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;

- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях;

- глибоко опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;

- виконали індивідуально-творчі завдання;

- глибоко розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («В») отримують аспіранти, які набрали загальну суму балів 80–89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

- усвідомили особливості методології як науки;

- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість творчо підійти до написання наукової розвідки;

- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

- брали досить активну участь при обговоренні питань у реферативних повідомленнях;

- опрацювали питання самостійного вивчення;

- розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («С») отримують здобувачі, які набрали загальну суму балів 70–79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;

- обізнані з процедурами написання наукових робіт;

- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти специфіку наукових досліджень;

- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

- розкрили, але не повністю питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («D») отримують здобувачі, які набрали загальну суму балів 60–69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на практичних заняттях;

- обмежилися опосередкованим вивченням наукових джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;

- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- частково розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («Е») отримують здобувачі, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на практичних заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- фрагментарно розуміються у питаннях, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незадовільно» («FX») з можливістю повторного складання отримують здобувачі, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину занять;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в принципах аналізу діалектних явищ;
- не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «незадовільно» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують здобувачі, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували практичних занять;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури;
- не бажали відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу;
- повністю не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС (Для ОК, які завершуються заліком)

100- бальна шкала	Оцінка національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно
50-59		E	достатньо

35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

**Перелік питань для самоконтролю
навчальних досягнень студентів**

1. Об'єкт та предмет наукових досліджень.
2. Багатовекторність лінгвістичних досліджень.
3. Структура загальнонаціональної мови.
4. Структура мовної системи.
5. Ієрархічний характер мовної системи.
6. Відношення у мовній системі.
7. Мова і мислення.
8. Мова і мовлення.
9. Процедури наукових досліджень.
10. Поняття про інваріант та варіант як лінгвістичне відображення родо-
видових відношень об'єктивного світу.
11. Вимоги до вибору теми дослідження.
12. Література – основа лінгвістичних досліджень.
13. Вимоги до оформлення наукової літератури.
14. Мова як знакова система.
15. Мова і суспільство.
16. Місце мовознавства у колі наук.
17. Мовознавчі дисципліни.
18. Міждисциплінарна основа мовознавства.
19. Методологія як загальнонаукова технологія.
20. Методологія як розділ мовознавства.
21. Багатозначність терміна методологія.
22. Метод (методика) і прийом як спосіб пізнання об'єкта дослідження.
23. Методика викладання української мови як наукова дисципліна.
24. Загальнонаукові методи дослідження.
25. Лінгвістичні методи дослідження.
26. Вимоги до наукової роботи.
27. Академічна доброчесність у науковій діяльності.
28. Будова наукової роботи.
29. Вимоги до вступної частини наукової роботи.
30. Вимоги до першого розділу наукової роботи.
31. Вимоги до розділів прикладного характеру.

32. Вимоги до висновкових положень.
33. Наукові підходи до висвітлення об'єкта дослідження.
34. Поняття про наукові парадигми.
35. Пріоритетні напрями мовознавчих досліджень.
36. Творчий характер мовознавчих досліджень.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Методологія як мовознавча дисципліна.
2. 4 типи методології.
3. Становлення методології як науки.
4. Методика викладання української мови як наукова дисципліна.
5. Поняття про метод (методику) і прийом наукового дослідження.
6. Загальнонаукові методи дослідження.
7. Лінгвістичні методи аналізу.
8. Порівняльно-історичний метод дослідження.
9. Становлення порівняльно-історичного мовознавства.
10. Структурний метод дослідження.
11. Прийоми структурного методу дослідження.
12. Описовий метод аналізу.
13. Процедури описового методу дослідження.
14. Функційний метод аналізу.
15. Зіставний метод аналізу.
16. Соціолінгвістичні методи аналізу.
17. Психолінгвістичні методи аналізу.
18. Метод лінгвістичної географії.
19. Квантитативні методи дослідження.
20. Творчий підхід до методології аналізу.
21. Напрями мовознавчих досліджень з погляду діяхронії.
22. Поняття про наукову парадигму.
23. Пріоритетні аспекти мовознавчих досліджень.
24. Когнітивна парадигма дослідження.
25. Прагматична парадигма дослідження.
26. Культурологічна парадигма аналізу.
27. Текстоцентрична парадигма дослідження.
28. Дискурсивна парадигма дослідження.
29. Академічна доброчесність – запорука успішного дослідження.
30. Поетапність наукового дослідження.
31. Вимоги до вибору теми дослідження.
32. Актуальність наукового дослідження.
33. Новизна наукового дослідження.
34. Наукова значимість наукового дослідження.
35. Практичне застосування результатів аналізу.
36. Структура наукового дослідження.

37. Збір емпіричного матеріалу та його упорядкування й інтерпретація.
38. Теоретична основа дослідження.
39. Висновкові положення наукової розвідки.
40. Унаочнення результатів дослідження у додатках.
41. Типи додатків.
42. Креативність наукової розвідки.
43. Структурний підхід у лінгвістичному дослідженні.
44. Інваріантні та варіантні одиниці дослідження.
45. Прийоми методики викладання мови в ЗЗСО.
46. Прийоми кожного структурного елемента уроку.
47. Хмарна технологія вивчення нового матеріалу на уроках української мови в ЗЗСО,
48. Мозговий штурм як інноваційна технологія викладання української мови.
49. Інноваційні технології у викладанні фонетики української мови у ЗЗСО.
50. Інноваційні технології у викладанні лексики української мови у ЗЗСО.
51. Інноваційні технології у викладанні морфології української мови у ЗЗСО.
52. Інноваційні технології у викладанні синтаксису української мови у ЗЗСО.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Гороф'янюк І. В. Курсова та кваліфікаційна роботи з проблем лінгвістичного краєзнавства: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Вінниця :ТВОРИ, 2024. 165 с.
2. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. К. : Академія, 2006. 336 с.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. К. : Академія, 2008. 464 с.
4. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. К. : Академія, 2002. 368 с.

5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля- К, 2006. 716 с.

Допоміжна

1. Руснак Н. Засадничі прийоми аналізу кулінарної народної термінології Рідне слово в етнокультурному вимірі/ Дрогобич, 2022. С.140 – 150. DOI: [10.24919/2518-1602.2022_15171](https://doi.org/10.24919/2518-1602.2022_15171) <http://nwed.dspu.edu.ua> > issue > view > 15171
2. Руснак Н. Діалектний текст: лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти. Кафедра сучасної української мови крізь призму часу та особистостей : колективна монографія / за заг. ред. С.Т.Шабат-Савки. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім.Ю.Федьковича, 2024. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім.Ю.Федьковича, 2024. С. 297 – 322.
3. Руснак Н. О., Руснак Ю.М. Обрядовий дискурс про різдвяні розваги у буковинських говірках: етнокультурний та лінгвістичний аспекти. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал* = Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukraine-Romanian scientific journal. Series „Philological Sciences”. Чернівці – Сучава, 2017. № 4 (16). С. 129-133..
4. Руснак Н. О. Ментальний континуум носіїв говірок як вияв мовної картини світу. *Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини: збірник Матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 11–12 жовтня 2018 р.).* – Чернівці, С. 170–172.
5. Руснак Н., Руснак Ю. Лексика родинних обрядів у буковинському діалекті: монографія [передрук]. Beau Bassin (Mauritius) : Lambert. 2017. 320 с.
6. Руснак Н., Борис Л. Динаміка назв страв та напоїв у буковинських говірках: монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 320 с.
7. Словник фразеологізмів та паремійних виразів Чернівецьщини / уклад. Н. О. Руснак, М. В. Скаб, Г. Т. Кузь, Л. М. Томусяк. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2017. – 352 с.
8. Руснак Н., Струк І., Руснак Ю. Вивчення народного (говіркового) мовлення в позакласній роботі ЗЗСО. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія «Філологічні науки»* / Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series "Philological sciences" / Редколегія: А. Мойсей, Ш. Пуріч. Чернівці–Сучава: БДМУ. 2022. № 2 (34). С. 94–98. ISSN: 2411-6181(on-line); ISSN: 2311-9896 (print). DOI [10.24061/2411-6181.2.2022.362](https://doi.org/10.24061/2411-6181.2.2022.362)
9. Ястремська Т. Моделювання українського діалектного простору: концепти верз –низ. Львів, 2021. 804 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf О.Г.Данильян,
О.П. Дзьобань **Методологія наукових досліджень.**
https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf Г.О. Бірта, Ю.Г. Бургу **Методологія і організація наукових досліджень**

<https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/700>

О.Петрунько Теорія і методологія сучасної науки

<https://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=18606> **І.Бабух** Актуальність та специфіка сучасної методології наукових досліджень

[https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/889e6ada-9c5f-4404-837f-](https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/889e6ada-9c5f-4404-837f-62c7171645e0/content)

[62c7171645e0/content](https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/889e6ada-9c5f-4404-837f-62c7171645e0/content) **І.М.Астрелін, І.В.Косогіна, С.О.Кирій** Методологія наукових досліджень

<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11808/1/МЛД.pdf> Методи лінгвістичних

досліджень: навчальний посібник/ МОН України, Уманський держ. пед. ун.-т. імені Павла Тичини/ упорядник: Н. А. Цимбал. Умань: Візаві, 2019. 106 с

[https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/72bb8b5d-11ce-4835-9164-](https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/72bb8b5d-11ce-4835-9164-ccd65efc9cc7/content)

[ccd65efc9cc7/content](https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/72bb8b5d-11ce-4835-9164-ccd65efc9cc7/content) М. В. Черник, В. С. Куліш, О. Л. Овсянко, А. В. Зінченко Методологія лінгвістичних досліджень

https://eprints.zu.edu.ua/15719/1/_ppt.pdf Тимошенко О. Методи лінгвістичних досліджень

http://elibrary.donnuet.edu.ua/2783/1/2022_KL_Revutska_Metodolohiia%20linhvistychnykh%20doslidzhen.pdf Ревуцька С. К., Зінченко В. М., Герасименко О. Ю. МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ

ДОСЛІДЖЕНЬ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

[https://aspirantura.knlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/ДВВА-1.7-Методологія-лінгвістичних-](https://aspirantura.knlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/ДВВА-1.7-Методологія-лінгвістичних-досліджень.pdf)
[досліджень.pdf](https://aspirantura.knlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/ДВВА-1.7-Методологія-лінгвістичних-досліджень.pdf) Валігура О.Р. Методологія лінгвістичних досліджень

[https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5e74240c-c4e4-4eb8-ba07-](https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5e74240c-c4e4-4eb8-ba07-521fb84aeb3d/content)

[521fb84aeb3d/content](https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5e74240c-c4e4-4eb8-ba07-521fb84aeb3d/content) С. Ф. Алексенко КОНКРЕТНО-НАУКОВІ МЕТОДИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<https://ru.scribd.com/document/626252011/> Кравченко-Н.-К.Методи-лінгвістичних-досліджень-

[Кравченко-Наталия-Кимовна](https://ru.scribd.com/document/626252011/) Методи-лінгвістичних-досліджень.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>

